

Projekt Izgradnja hrvatskoga drvnotehnološkog nazivlja (DRVNA)

Development of Croatian Terminology in Wood Technology

Stručni rad • Professional paper

Prispjelo – received: 3. 11. 2015.

Prihvaćeno – accepted: 15. 11. 2016.

UDK: 630*8

SAŽETAK • Nastavnici Drvnotehnološkog odsjeka Šumarskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu započeli su rad na projektu Izgradnja hrvatskoga drvnotehnološkog nazivlja (DRVNA), koji je prihvaćen na natječaju Hrvatske zaklade za znanost Izgradnja hrvatskoga strukovnog nazivlja (STRUNA-05-2016), raspisanome u travnju 2016. Projekt je prihvaćen za razdoblje od 1. listopada 2016. do 30. rujna 2017. Dva su osnovna cilja projekta: sustavna izgradnja nazivlja drvnotehnološke struke i njegova popularizacija. Osnovni je zadatak projekta DRVNA izraditi bazu podataka u kojoj će biti objedinjeni pojmovi drvnotehnološke struke, njihove definicije i nazivi na hrvatskom jeziku, zajedno s istovrijednicama na engleskome i njemačkom jeziku. Nazivi će se u elektroničkoj bazi e-Struna dodatno klasificirati na preporučene, dopuštene i nepreporučene nazive te na žargonizme i arhaizme. Na projektu radi tim od 29 profesora, izvanrednih profesora, docenata i asistenata Šumarskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, zajedno sa suradnicima iz Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje koji osiguravaju kroatističku i terminološku provjeru i potvrdu predloženih naziva.

Ključne riječi: strukovno nazivlje, hrvatski jezik, drvna tehnologija, biotehničke znanosti

ABSTRACT • Experts from Wood Technology Division at the University of Zagreb, Faculty of Forestry have started work on the project “Development of Croatian Terminology in Wood Technology”, which has been accepted for the call “Development of Croatian Special Field Terminology (STRUNA)” published by Croatian Science Foundation in April 2016. The project is approved for support from October 1, 2016 to September 30, 2017. The two main goals of the project are to build a Croatian terminology in woodworking profession and to promote its popularization. The main task of the project DRVNA is to create a database with assembled woodworking terms, their definitions and equivalents in English and German. The terms stored in the electronic database STRUNA will be further classified as recommended, admitted, deprecated, obsolete, colloquial and proposed terms. The project has a team of 29 professors, associate professors, assistant professors and assistants from the Wood Technology Department of Faculty of Forestry, University of Zagreb, together with colleagues from the Institute of Croatian Language and Linguistics, who provide the linguistic and terminographic verification of the terminological work in progress.

Key words: special field terminology, Croatian language, wood technology, biotechnical sciences

¹ Autorica je profesorica Sveučilišta u Zagrebu, Šumarski fakultet, Zagreb, Hrvatska. ²Autorica je znanstvena savjetnica Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, Hrvatska.

¹ Author is professor at University of Zagreb, Faculty of Forestry, Zagreb, Croatia. ²Author is scientific adviser at Institute of Croatian Language and Linguistics, Zagreb, Croatia.

1. UVOD 1 INTRODUCTION

Drvnotehnološki odsjek Šumarskog fakulteta jedina je visokoškolska ustanova u Hrvatskoj koja se bavi znanstvenoistraživačkim i nastavnim radom u znanstvenom polju Drvna tehnologija. Iako je na Drvnotehnološkom odsjeku objavljen znatan broj znanstvenih i stručnih publikacija o problematici prerade i obrade drva, na polju drvne tehnologije još uvijek nedostaje izgrađeno i usklađeno strukovno nazivlje. Često se u drvnotehnološkoj struci kao prijevodi pojedinih stručnih pojmova iz njemačkoga ili engleskog jeziku mogu pronaći različiti hrvatski nazivi koji nisu jasni ni jednoznačni, kao i jezične konstrukcije koje nisu u duhu hrvatskog jezika. U stručnim i znanstvenim tekstovima katkad se zbog nedostatka/nepostojanja hrvatskoga nazivlja za pojedine stručne pojmove rabe strani nazivi. Nedostatak hrvatskih istovrijednica za stručne pojmove i nedefinirani hrvatski pojmovi u drvnotehnološkoj struci pojavljuju se i pri radu tehničkih odbora u Hrvatskom zavodu za norme, kao i pri radu Ureda za javnu nabavu. To se posebno očituje pri prevođenju naslova normi i pri sastavljanju natječajne dokumentacije za opremanje prostora proizvodima od drva. Na razvoj hrvatskoga strukovnog jezika u polju drvne tehnologije nepovoljno utječe i trend poticanja znanstvenika da svoje radove objavljuju u prestižnim inozemnim časopisima i na engleskom jeziku kako bi zadovoljili kriterije znanstvenog napredovanja, kao i činjenica da je najveći dio stručne i znanstvene literature na području drvne tehnologije objavljen na njemačkome i engleskom jeziku. Budući da je izgradnja nazivlja preduvjet uspješnoga stručnoga i znanstvenog sporazumijevanja unutar i izvan drvnotehnološke struke, navedena je problematika bila snažan poticaj za prijavljivanje projekta *Izgradnja hrvatskoga drvnotehnološkog nazivlja (DRVNA)*. Cilj je ovoga rada stručnoj i široj javnosti predstaviti projekt *DRVNA* koji financira Hrvatska zaklada za znanost i program STRUNA, unutar kojega se ovaj projekt i provodi.

2. STRUNA – HRVATSKO STRUKOVNO NAZIVLJE 2 CROATIAN SPECIAL FIELD TERMINOLOGY

STRUNA je terminološka baza hrvatskoga strukovnog nazivlja u kojoj se sustavno prikuplja, stvara, obrađuje i tumači nazivlje različitih struka radi izrade, usklađivanja i normiranja nazivlja u hrvatskome jeziku (www.struna.hr).

Nazivlje je iznimno važan dio standardnoga jezika i jedan od preduvjeta za jednoznačno stručno i znanstveno sporazumijevanje. Izgradnja terminološke infrastrukture zahtjevan je i složen posao koji podrazumijeva interdisciplinarni pristup, tj. suradnju stručnjaka pojedinih struka s jedne te jezikoslovaca (terminologa, standardologa) s druge strane. STRUNA je jedini program u sklopu kojega se aktivno i sustavno provodi terminološko planiranje u Republici Hrvatskoj. Program je pokrenut na inicijativu Vijeća za normu hrvatskoga standardnog jezika pri Ministarstvu

znanosti, obrazovanja i športa, koje je nakon iscrpnih rasprava o stranim riječima u hrvatskom jeziku zaključilo da se uputi pismo Nacionalnoj zakladni za znanost (danas Hrvatska zaklada za znanost) s pozivom da pokrene projekte izrade hrvatskoga nazivlja, i to suradnjom stručnjaka za različita područja i jezikoslovaca. Hrvatska je zaklada za znanost 2007. raspisala natječaj za izbor nacionalnog koordinatora izrade hrvatskoga strukovnog nazivlja na kojemu je izabran Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Institut je 2008. započeo projekt *Hrvatsko strukovno nazivlje (STRUNA)* s ciljem izgradnje ujednačenoga i verificiranoga hrvatskog nazivlja usklađenoga s normom hrvatskoga standardnog jezika.

Hrvatska zaklada za znanost financijski je podupirala program STRUNA od 2008. do 2013. godine te ponovno od rujna 2016. Do sada su u javno dostupnu e-bazu STRUNA-e uneseni rezultati osamnaest projekata. *Anatomija i fiziologija, Antropologija, Brodstrojstvo, Fizika, Pravo EU-a, Vojno nazivlje* – samo su neki od njih.

U radu na izgradnji hrvatskoga strukovnog nazivlja primjenjuje se prilagođena inačica tradicionalnoga terminografskog opisa koja se temelji na načelima razrađenima u normama ISO-a (u sklopu Tehničkoga odbora 37) i u drugoj terminološkoj literaturi. Znanstvena i umjetnička područja raspoređena su prema razredbi iz Pravilnika Nacionalnoga vijeća za znanost objavljenoga 2009. godine.

STRUNA je osmišljena kao program koji će omogućivati i olakšavati stručnu i znanstvenu komunikaciju stručnjacima pojedinih struka, rad stručnih prevoditelja te poboljšavati kakvoću i učinkovitost visokoga obrazovanja.

Spomenuli smo da je za uspješan terminološki rad nužan interdisciplinarni pristup, tj. suradnja stručnjaka pojedinih područja i jezikoslovaca. Dok stručnjaci odabiru korpus koji se unosi u STRUNA-u, razrađuju ontološki sustav svoje struke, definiraju odabrane pojmove prema jasno definiranim načelima i donose istovrijednice na stranim jezicima, terminolozi i terminografi iz Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje brinu se za uspostavu i odabir odgovarajućih naziva i njihovu harmonizaciju te daju savjete pri oblikovanju definicija (Bergovec, Runjaić, 2012.).

Kako je cilj terminološkog opisa normiranje naziva, u bazi se preporučuje uporaba jezično najprihvatljivijeg naziva za određeni pojam. Zadaća je Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje predložiti jezično najprihvatljiviji naziv koji se najbolje uklapa u sustav hrvatskoga standardnog jezika, ali i u sustav nazivlja struke o kojoj je riječ.

Međutim, u bazu se unose i drugi supostojeći nazivi za isti pojam, no ti se nazivi normativno jasno stratificiraju. Tako se u bazi razlikuju naziv i njegove istoznačnice koje mogu biti označene kao *dopušteni naziv, predloženi naziv, nepreporučeni naziv, zastarjeli naziv* i žargonizam.

Dopušteni naziv onaj je koji se rabi u struci kao istoznačnica preporučenog naziva, ali je normativno manje prihvatljiv od preporučenoga.

Kako je pri terminološkom normiranju bitan konsenzus stručnjaka i jezikoslovaca, ako stručnjaci ne prihvate naziv što su ga predložili stručnjaci Instituta, taj se naziv navodi u posebnoj rubrici kao *predloženi naziv*.

Nepreporučenim nazivima smatraju se nazivi koji nisu prihvatljivi za uporabu u strukovnom jeziku jer su jezično neprihvatljivi odnosno pogrešno ili nepotpuno izražavaju pojam na koji se odnose.

Zastarjeli su nazivi oni koji se više ne upotrebljavaju, a žargonizmi izrazi koji se rabe u neslužbenoj komunikaciji među stručnjacima.

Unijevši u bazu bilo koji od tih naziva (npr. žargonizam ili nepreporučeni naziv), korisnik može doći do preporučenoga naziva, što bazu čini korisnom stručnjacima, studentima, prevoditeljima, pa i široj zainteresiranoj javnosti.

O svim se unosima u bazu (definicijama, nazivima, stranojezičnim istovrijednicama) raspravlja na projektnim radionicama, a problemi se redovito rješavaju suradnjom i praćenjem rada u terminološkoj bazi.

3. O PROJEKTU IZGRADNJA HRVATSKOGA DRVNOTEHNOLOŠKOG NAZIVLJA (DRVNA)

3 ABOUT PROJECT „DEVELOPMENT OF CROATIAN TERMINOLOGY IN WOOD TECHNOLOGY“

Hrvatska zaklada za znanost raspisala je u travnju 2016. natječaj *Izgradnja hrvatskoga strukovnog nazivlja (STRUNA)* čiji je cilj izrada baze podataka hrvatskoga strukovnog nazivlja pojedinih struka uz prijevodne istovrijednice na drugim jezicima. Na natječaj je zaprimljeno 20 projektnih prijava, a projekt *Izgradnja hrvatskoga drvnotehnološkog nazivlja (DRVNA)* jedan je od šest projekata prihvaćenih za financiranje u ovom krugu natječaja (www.hrzz.hr) i jedini projekt s područja biotehničkih znanosti. Osnovni su ciljevi predloženog projekta izrada nazivlja drvnotehnološke struke i njegova popularizacija. Na projektu radi tim od 29 profesora, izvanrednih profesora, docenata i asistenata Drvnotehnološkog odsjeka Šumarskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, zajedno s dvoje suradnika iz Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, koji osiguravaju kroatističku i terminografsku provjeru i potvrdu predloženih naziva. Interdisciplinarnom suradnjom stručnjaka za pojedina područja drvene tehnologije i jezikoslovaca koji će provoditi terminološku i jezičnu verifikaciju nazivlja izradit će se terminološka zbirka drvnotehnološke struke.

Projekt je započeo održavanjem prvih dviju radionica u suradnji s Institutom za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Na radionicama je predstavljen cijeli projekt *STRUNA* i projektni je tim upoznat s osnovnim jezičnim i terminološkim načelima pri odabiru i obradi naziva te s tehnikom rada u bazi. Nakon edukacije i definiranja referentne literature predviđeno je da projektni tim odabere pojmove koje će obrađivati u sklopu projekta. Nakon izrađenog popisa literature i okvirnog popisa pojmova po granama i disciplinama,

predviđena je treća radionica na kojoj će nastavnici biti upoznati s načelima tvorbe hrvatskih naziva, razlikama između preporučenih, dopuštenih i predloženih naziva te s pripremom korpusa i harmonizacijom podataka. Nakon toga slijedi unošenje podataka u bazu, u skladu s preporukama terminologa i jezičnih savjetnika iz Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Pri kraju četvrtog mjeseca provođenja projekta predviđena je terminološko-jezična (četvrta) radionica na kojoj bi terminolog i jezikoslovac na temelju analize podataka unesenih u bazu upozorili stručnjake na najčešće pogreške (jezične, pogreške u oblikovanju definicija itd.). Cilj je radionice zajednička analiza pogrešaka i rasprava o njima.

Osim izrade drvnotehnološkog nazivlja, cilj predloženoga projekta jest i popularizacija tog nazivlja. Već u prvome mjesecu provođenja projekta izrađena je mrežna stranica s osnovnim informacijama o projektu i s mogućnošću davanja prijedloga i sugestija vezanih za nazivlje (<http://drvna.weebly.com/>).

Nakon polugodišnjeg izvješća predviđena je prva diseminacijska radionica na kojoj će se projekt i prvi rezultati predstaviti strukovnim udruženjima s područja drvene tehnologije (Komora inženjera šumarstva i drvene tehnologije, Udruga inženjera drvene tehnologije, Hrvatski drveni klaster, Udruženje drvene industrije pri HGK), Ministarstvu poljoprivrede i Ministarstvu gospodarstva, Uredu za javnu nabavu te predstavnicima drvodjeljskih škola i drugih ustanova koje bi izrada drvnotehnološkoga nazivlja mogla zanimati. U posljednjem mjesecu projekta predviđena je završna diseminacijska radionica, na kojoj će rezultati projekta biti predstavljeni svim zainteresiranima za drvnotehnološko nazivlje. Pri izradi hrvatskoga drvnotehnološkog nazivlja u sklopu projekta *DRVNA* primjenjivat će se metodologija i načela terminološkog rada koja preporučuje nacionalni koordinator za izgradnju hrvatskoga strukovnog nazivlja.

4. ZAKLJUČAK

4 CONCLUSION

Nazivlje je iznimno važan dio standardnog jezika i jedan od preduvjeta za jednoznačno stručno i znanstveno sporazumijevanje. Zadatak znanstvenika na svim znanstvenim područjima, pa tako i na području drvene tehnologije, jest praćenje razvoja struke i stvaranje strukovnog nazivlja. U sklopu projekta *DRVNA*, u suradnji s Institutom za hrvatski jezik i jezikoslovlje, izgradit će se baza podataka hrvatskog nazivlja drvnotehnološke struke, uz prijevodne istovrijednice na engleskome i njemačkom jeziku. Na taj će se način obogatiti hrvatsko strukovno nazivlje općenito, olakšati studentima praćenje literature i mobilnost u sklopu programa ERASMUS te olakšati komunikaciju stručnjacima unutar i izvan struke. Hrvatska terminološka baza s unesenim prijevodnim istovrijednicama znatno će pridonijeti kvaliteti prevođenja normi i ostalih dokumenata s područja drvene tehnologije te omogućiti široj javnosti i stručnjacima ostalih struka pravilnu uporabu termina iz područja drvene tehnologije.

5. LITERATURA
5 REFERENCES

1. Bergovec, M.; Runjaić, S., 2012: Harmonization of Multiple Entries in the Terminology Database Struna (Croatian Special Field Terminology). Proceedings of the 10th Terminology and Knowledge Engineering Conference (TKE 2012), 19-22 June 2012, Madrid, Spain / Ur. Guadalupe Aguado de Cea et al. Madrid: Universidad Politécnica de Madrid, 231-241.
2. ***Rezultati natječaja „Izgradnja hrvatskoga strukovnog nazivlja“, <http://www.hrzz.hr/default.aspx?id=2358> (pristupljeno 14. studenog 2016.).
3. ***O struni. <http://struna.ihjj.hr/page/o-struni/#struna> (pristupljeno 18. studenog 2016.).

Adresa autora:

prof. dr. sc. VLATKA JIROUŠ-RAJKOVIĆ

Sveučilište u Zagrebu, Šumarski fakultet
Zavod za namještaj i drvne proizvode
Svetošimunska 25
HR-10000 Zagreb, HRVATSKA
e-mail: vjirous@sumfak.hr